

נגישות עולם הקולנוע

תובנות, משאלות, תקוות

ד"ר גבריאלה עילם

פתיחה

עם מוגבלות, פשוט לא היו קיימים בה. בחברה שבה גדלתי, כאן בישראל, היה מובן מאליו שכל אדם, וכמובן כל אדם עם מוגבלות כלשהי, חייב "ליישר קו" ולהתאים את עצמו לסביבה ולחברה כפי שהן. זו הייתה התפיסה הרווחת והיחידה בחברה כולה אצל אנשים ללא מוגבלות ואצל אנשים עם מוגבלות. לאדם עם מוגבלות בכל גיל, כילד/ה, נער/ה, מבוגר/ת, החיים בתוך חברה וסביבה כזו

בכדי להכניס להקשר את המחשבות והתובנות לנגישות עולם הקולנוע כפי שאני מבינה אותו, אפתח בהתייחסות קצרה להיסטוריה האישית שלי, כאן בישראל, מבחינה תרבותית ומבחינה מקצועית. גדלתי בישראל בתוך חברה וסביבה שהמושג "נגישות" ועצם הרעיון של יצירת סביבה פיזית וחברתית שתהיה מותאמת גם ליכולות של אנשים

ד"ר גבריאלה עילם, מורשה לנגישות השירות. משלבת מחקר, פיתוח, ייעוץ ויישום בפועל של הנגישות לאנשים עם מוגבלות. עד לא מכבר חוקרת האסכולה החברתית-תרבותית בנירופסיכולוגיה, פסיכולוגיה, וחינוך.

לא היו פשוטים כלל, אך גם לא הייתה איזושהי חשיבה שיכול להיות אחרת. הסביבה הפיזית והחברתית לא הותאמה לאנשים עם מגבלות שניסו להשתלב כשותפים שווים ועצמאיים בתוך החברה ולהשתתף בעשייה ובפעילויות החברתיות בכל תחומי החיים. אם היית אדם עם מוגבלות, פשוט לא היה לך מזל. היה עליך להתאמץ יותר מאחרים, להסתיר את הקשיים, להסתדר בתנאים הקיימים וכמובן לחייך כדי להראות שאת/ה שייך/ת או "להישאר בבית".

בתחום המקצועי עסקתי במשך כמה עשרות שנים בקשר בין הגוף והנפש, המוח והתודעה/ החשיבה, בתחומי הפילוסופיה, הנורופסיכולוגיה, מחקר המוח והפסיכולוגיה.

רבות מהתיאוריות והמחקרים בתחומים אלה התמקדו במוגבלויות שונות ובטיפול בהן, וביניהם מחקר וטיפול נורופסיכולוגי במקרים של פגיעה מוחית בעיקר פגיעה ביכולת השפה (אפאזיה) וביכולות קוגניטיביות, גישות טיפול המתבססות על פיתוח אלטרנטיבות לעיבוד החשיבה, מחקר וטיפול בילדים עם ליקויים בהתפתחות קוגניטיבית, לקויות למידה וליקויים בהתפתחות ורכישת שפה. עם זאת, באף אחד מהתחומים לא הייתה התייחסות לקשר בין היכולות שבני אדם (עם או ללא מוגבלות) מסוגלים לפתח מבחינה פיזית וקוגניטיבית והדברים שבני אדם יכולים לעשות, לבין הסביבה הפיזית והחברתית בכללותה. לא הייתה התייחסות, אפילו ברמז, לנגישות במובן של כלל הסביבה הפיזית ו/או החברתית לאנשים עם מוגבלות, או לקשר בין נגישות לבין האפשרות וההזדמנות לפיתוח היכולות האישיות, לביטוי היכולות הקיימות ולהשתלבות של אנשים עם מוגבלות בכלל החברה. אפילו גישות שהכירו בהשפעת הסביבה על פיתוח ויישום היכולות של אנשים עם מוגבלות, התייחסו לכל היותר לסביבה הקרובה שבאחריות אנשי מקצוע והאנשים עם המוגבלות עצמם והתמקדו בניסיון "לנרמל" את הפעילות, ההתנהגות והחשיבה. באף אחד מתחומי המחקר האלה לא הייתה התייחסות לקשר כלשהו בין נגישות הסביבה הפיזית והחברתית של כלל החברה ובין איכות החיים של אנשים בכלל ושל אנשים עם מוגבלות בפרט.

מתוך ההתנסות האישית והמקצועית הזו ולאחר למעלה מעשר שנים של פעילות ומחקר לקידום הנגישות והשתתפות בהכנת התקנים ובדיונים על התקנות, אני רואה בתאוצה שתופס נושא

הנגישות בעולם הקולנוע הישג חברתי אדיר, התקדמות אדירה של החברה שלנו בהבנת הקשר הבלתי נפרד בין אנשים וסביבתם. מדובר בהבנה שמוגבלות היא חלק מהמצב האנושי, ושגם אם יש גבול ליכולתנו לשנות ולעצב אנשים עם או ללא מוגבלות לדגם רצוי או "ממוצע" כלשהו, הרי שכדי שנוכל כולנו, בכל גיל ובכל שלב בחיינו, לזכות באיכות חיים אמיתית, עלינו להתאים את גישת החברה ולהנגיש את הסביבה הפיזית ואת הסביבה החברתית.

שהרי אנחנו כבר לא עוסקים רק בנגישות בתחומים הנחשבים חיוניים כמו בריאות ותעסוקה אלא מדובר בשיח ציבורי על נגישות בעולם הקולנוע שהוא תחום מובהק של תרבות ושל פנאי. בעיניי זה ממש נפלא ומרגש מאד.

השתתפות ונוכחות בעולם הקולנוע גם של אנשים עם מוגבלות כחלק אינטגרלי מהחברה וקידום תרבות של שוויון ושילוב גם בעולם הקולנוע, מתבקשים ומתחייבים מהתפיסות הרווחות ושולטות כיום במדינות המפותחות בעולם. הגישות האלה ויישומן מתבטאים הן בחקיקה והן בעשייה בפועל. אחד הסעיפים באמנת האו"ם לזכויות אנשים עם מוגבלות מתייחס להזדמנות של אנשים עם מוגבלות להשתתף בחיים התרבותיים, ובתוכם בעולם הקולנוע, כחלק בלתי נפרד מכלל החברה, כקהל וכיוצאים, לא רק כתרומה לעצמם אלא כדי להעשיר את החברה והתרבות. מדינות רבות כבר חתמו ואשררו את אמנת האו"ם.

עולם קולנוע רלוונטי ברוח התרבות העכשווית, צריך וראוי שישקף כמה שיותר את הגישות האלה, המבוססות על התפיסה שאנשים עם מוגבלות הם חלק בלתי נפרד מהחברה וזכותם להשתתף ולקחת חלק בכל תחומי החיים, ביחד עם כולם, באופן שוויוני, מכובד ובעצמאות מרבית. ליישום המעשי של התפיסה הזו בעולם הקולנוע לפחות שלושה היבטים מרכזיים:

- נגישות לבתי הקולנוע ונגישות לצפייה בסרטים כדי לפתוח את האפשרות וההזדמנות לנוכחות של אנשים עם מוגבלות בבתי הקולנוע כחלק מהשתתפותם בחיי הפנאי של החברה.
- הרלוונטיות התרבותית של עולם הקולנוע מבחינת תוכן הסרטים עצמם, על ידי נוכחות של אנשים עם מוגבלות בתוכן הסרטים באופן שישקף את מציאות חיינו ובו בזמן יקדם את תפיסת הזכות למתן הזדמנות שווה לאנשים עם מוגבלות להיות חלק אינטגרלי מהחברה.

אולם נגיש. צילום: www.dreamstime.com

מינימום לנגישות כדי לאפשר הגעה והשתתפות. כותבי התקנות והתקנים מודעים היטב לכך שהגשת הסביבה והשירות כרוכה בהוצאות, במאמצים ולעתים קרובות גם בשינוי עמדות ותפיסות. עם זאת, כל ויתור או "הנחה" בנתונים הנחוצים לשיפור הנגישות, מבטל את האפשרות וההזדמנות להשתתפות של חלק מהציבור של אנשים עם מוגבלות. לכן אין זה מפתיע שבעת קביעת דרישות המינימום בתקנים וקביעת הדרישות המחייבות על-פי התקנות, יש לא מעט התלבטויות כיצד ועד כמה נכון להצמצם לדרישות המינימום, במה לחייב ואת מי. כמה דוגמאות:

התלבטויות רבות הועלו במהלך דיוני ועדת המומחים להכנת התקן ת"י 1918 חלק 3.2 "נגישות הסביבה הבנויה: פנים הבניין – דרישות משלימות לשימושים ספציפיים" בקביעת המיקום הנדרש של מקומות הישיבה הנגישים בבתי קולנוע. בחלק זה של התקן, מנוסחות גם דרישות הנגישות לסידורי ישיבה במקומות המשמשים לצפייה והאזנה ובתוכם בתי קולנוע, תיאטרות ועוד. אחת הבעיות הייתה כיצד תיקבע זוויות הראייה המתאימה ממקומות הישיבה הנגישים

- נוכחות והשתתפות של יוצרים, מפיקים ואמנים עם מוגבלות בעולם הקולנוע ושל עובדים עם מוגבלות בכל שלבי יצירת הסרטים וכן כמנהלים ונותני שירות בבתי הקולנוע. אתיחס בעיקר לשני היבטים הראשונים.

נגישות עולם הקולנוע כחלק מתרבות הפנאי

נגישות לפי החוק

הדרך לעולם קולנוע נגיש, הן מבחינת נגישות לאנשים עם מוגבלות והן מבחינת היחס לאנשים עם מוגבלות בתכנים, כבר נסללה.

החוק והתקנות¹ מחייבים הנגשה של בתי הקולנוע ושל הסרטים ומציגים דרישות מחייבות להנגשה. תקני נגישות מפרטים כיצד להנגיש את בתי הקולנוע ומנסחים את הנתונים ההכרחיים כדי שבתי הקולנוע יהיו נגישים גם לאנשים עם מוגבלות. אך חשוב לדעת שהחוק, התקנות והתקנים מחייבים רק בדרישות

1. תקנות שבתוקף והתקנות הנדונות עדיין בוועדת העבודה, הרווחה והבריאות ויכנסו לתוקף לאחר אישור.

• האם צריך לספק את הכתוביות או התמלול גם בשפה פשוטה שתובן לאנשים המתקשים בהבנת שפה מורכבת?

• האם לחייב גם בכתוביות ובהקראה (או רק בהקראה) בפישוט לשוני (שפה פשוטה עוד יותר) עבור אנשים עם מוגבלות שכלית? ועוד.

חשוב לציין שגם בתחום הקולנוע, כמו בתחומים רבים אחרים, הנגישות משפרת בדרך כלל את השירות לכלל הציבור ולא רק לאנשים הנחשבים בחברתנו כ"אנשים עם מוגבלות".

לדוגמה: כתוביות ותיאור קולי הנחוצים לאנשים עם מוגבלות בשמיעה או בראייה, מסייעים ומשפרים את השירות גם לציבור גדול הרבה יותר של אנשים המתקשים לעתים לעקוב אחרי המתרחש או הנאמר, מבחינת הקצב, ההבנה ועוד.

נגישות בנחות

ביצוע של דרישות המינימום המחייבות יאפשר אמנם, בדרך כלל, גם לאנשים עם מוגבלות להגיע ולצפות בסרטים. אך המשמעות המעשית של תנאי נגישות מינימליים היא לעתים קרובות גם מינימום של נוחות. נגישות על-פי דרישות המינימום לרוב מאפשרת להגיע ולהסתדר, אך מכיוון שהתנאים גבוליים הם לעתים קרובות אינם נוחים ואינם מאפשרים הנאה מלאה.

אף אחד לא רוצה לצאת מהבית כדי לצפות בסרטים ולסבול. עולם הקולנוע הוא חלק מתרבות פנאי והמבקרים בבתי הקולנוע באים כדי ליהנות. סביר להניח שבתנאי נגישות מינימליים אין סיכוי רב שאנשים עם מוגבלות יגיעו בהמוניהם לבתי הקולנוע וחשוב לזכור שמדובר בציבור גדול מאד.

אין די בביצוע נגישות – הנגשת המקום, הסרטים והשירות – רק לפי המינימום הנדרש על-פי החוק, התקנות והתקנים. הדרך להשיג שינוי משמעותי, להגדיל את קהל המבקרים בבתי הקולנוע ולהפיק את הרווחים העסקיים מביצוע הנגישות בבתי הקולנוע, היא על ידי יצירת תנאים של נגישות בנחות שתאפשר לכלל הציבור, ובתוכו גם לאנשים עם מוגבלות, ליהנות מההגעה והצפייה בסרטים. לכן חשוב שהתכנון והביצוע של הנגשת בתי הקולנוע והנגשת האפשרות וההזדמנות לצפות בסרטים עצמם יעשו מתוך התייחסות חיובית ומעשית כך שבאמת תהיה נגישות ובאמת יהיה נוח להגיע וליהנות מהקולנוע כחלק מתרבות הפנאי.

באופן שיתאים לסוגים שונים של הקרנת הסרטים (הקרנה רגילה, הקרנה על מסכי ענק לצפייה תלת-מימדית, שיטות הקרנה עתידיות וגודל אולם בית הקולנוע). לכן, לצד הגדרת וקביעת מידות ברורות הניתנות למדידה יש בתקן גם אמירות כלליות על החשיבות של זוויות ראייה טובות, אמצעי הגברה, רווח בין שורות המושבים, סוגי המושבים (מושבים רגילים ומושבים מותאמים) ועוד. האמירות הכלליות מכוונות להסב את תשומת ליבם של המתכננים לכך שיתחשבו בכלל הגורמים הרלוונטיים בהתאם לאולם ולסוג ההקרנה. הבעלים, המתכננים והמפעילים של בתי הקולנוע יודעים היכן מקומות הישיבה המתאימים והטובים בכל אולם בהתאם לנתוני המקום. ואולם נגישות אינה מתבטאת רק בהיבטים פיזיים של בית הקולנוע. בדיונים על תקנות הנגישות לשירות² בתת-ועדת העבודה, הרווחה והבריאות בכנסת, דיונים שהשתתפו בהם גם נציגים של בתי הקולנוע, עלו התלבטויות רבות לגבי הנגשת הסרטים לאנשים עם סוגים שונים של מוגבלות.

- עבור מי ואיך להנגיש?
- האם להנגיש את הסרטים גם עבור אנשים שאינם יכולים לראות (היטב או בכלל), או להבין (היטב או בכלל) את המתרחש על המסך?
- את מי לחייב בהנגשה?
- איזה אחוז מההקרנות ומהסרטים עצמם יהיו מחויבים בנגישות מהיבטים שונים, על-פי אלו דרישות ועבור מי?
- מתי לחייב בתמלול בכתב עבור אנשים שאינם יכולים לשמוע את הנאמר בסרט?
- האם לחייב בכתוביות בעברית (תמיד או רק בחלק מהסרטים או בחלק מההקרנות)? האם גם בסרטים מדובבים? האם גם בסרטים של יוצרים צעירים המוקרנים לרוב רק מספר מצומצם של פעמים?
- האם לחייב בכתוביות בשפת המקור עבור מי שאינם קוראים עברית?
- האם, את מי ומתי לחייב בתיאור קולי של הנראה על המסך (audio description)?
- האם לחייב ומתי בהקראת הכתוביות המתורגמות לעברית עבור מי שאינם יכולים לקרוא את כתוביות התרגום, והאם יהיה נכון לכלול הקראה כזו בתיאור הקולי?

2. תקנות שיוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות לשירות).

כמה דוגמאות:

נגישות - פרסום, מידע ושירות

פרסום הנגישות, גישה למידע נגיש, אמין ומפורט על תנאי הנגישות וקבלת שירות נגיש הם חלק בלתי נפרד מנתוני היסוד של נגישות.

כל עוד אין תנאי נגישות אופטימליים, כאשר לא כל בתי הקולנוע נגישים לאנשים עם כל סוג של מוגבלות לכל הסרטים ובכל ההקרנות, כל עוד מקומות הישיבה הנגישים והמותאמים, כשישנם כאלה, אינם תמיד נוחים לצפייה, כל עוד אין נגישות מלאה לסרטים עבור אנשים עם כל סוג של מוגבלות, חשוב לפרסם אלה בתי קולנוע נגישים ואלה סרטים הם נגישים כדי ליידיע את הציבור ובפרט את קהל היעד ולספק מידע זמין על נגישות כחלק משגרת פרסום הסרטים.

בנוסף, יש לוודא שתהייה אפשרות לברר ולקבל מידע אמין ומפורט על נתוני הנגישות במקום ובסביבה הקרובה, כדי שכל אדם עם כל סוג של

- עבור אנשים עם מוגבלות בניידות הכרחי וחובה לפי החוק, התקנות והתקנים שתהייה דרך נגישה ממקומות חנייה נגישים סמוכים ועד למקום ישיבה נגיש לאדם בכיסא גלגלים או עד למושב מותאם עבור אדם עם מוגבלות בהליכה המתקשה להתיישב ולקום. אם אנשים עם מוגבלות יידעו שהנגישות בבתי הקולנוע תוכננה ובוצעה באופן נוח עבורם, שמקומות הישיבה טובים ונוחים לצפייה, שהם יוכלו ליהנות מהחוויה, הם ירכשו כרטיסים ויבואו לקולנוע.
- התקנות מחייבות להתקין מערכות עזר לשמיעה באולם עבור אנשים עם מוגבלות בשמיעה (כבדות שמיעה או חרשות) מבלי לקבוע חד-משמעית את מקומות הישיבה הרלוונטיים. לאנשים עם מוגבלות בשמיעה חשוב לשבת במקום שיאפשר להם קריאת כתוביות, או תמלול והנאה מהטכנולוגיות הקיימות במקום כגון מערכות העזר לשמיעה. אין כל ספק שהקהל הנעזר במערכות עזר לשמיעה יגיע לבתי הקולנוע שבהם מערכות השמע יותקנו באופן שיכסה מקומות ישיבה טובים לצפייה בזווית ראייה נוחה לקריאת תמלול, תרגום וקריאת שפתיים או שפת סימנים, בהתאם לעניין.

התקן הבריטי העדכני לנגישות הסביבה ממחיש את החשיבות לא רק של מינימום נגישות אלא גם של נגישות בנוחות. תקן זה מתייחס במפורש ובמוצהר לנגישות בנוחות ומציג נתונים של best practice כדי להבטיח נגישות בפועל.

בתי קולנוע רבים של הרשתות הגדולות בבריטניה נגישים לאנשים עם מוגבלות בניידות. מקומות הישיבה הנגישים למבקרים בכיסא גלגלים הם לרוב בין המקומות הטובים ביותר בקולנוע לצפייה בסרטים.

תיאטרות רבים בלונדון, גם תיאטרות ישנים מאד, כבר נגישים למבקרים בכיסא גלגלים ולמבקרים עם מוגבלות בהליכה. מקומות הישיבה שהונגשו למבקרים בכיסא גלגלים הם לעתים קרובות בין המקומות הטובים ביותר בתיאטרון. לרוב מפנים את המקום לכיסא הגלגלים על ידי הוצאת מושב פריק בעת הצורך. המושב הפריק נמצא בקצה השורה ליד המעבר, במקום שבו המעבר רחב מאוד, לצד מקומות הישיבה הרגילים ומאפשר לאדם בכיסא גלגלים לשבת לצד חברים, בני משפחה או מלווה.

The screenshot shows the homepage of 'Your Local Cinema .com'. At the top, it says 'Subtitled Cinema for people with hearing loss!'. Below this is a video player showing a scene from a movie. To the right of the video player is a vertical list of movies currently showing with subtitles, including 'LION KING', 'CONTAGION', 'REAL STEEL', 'Help', 'PARANORMAL ACTIVITY', 'Monsieur Carlo', 'ANON YMOUS', 'JIMMY KNEES SMILE', 'Footloose', 'Dolphin Tale', 'THE THREE MUSKETEERS', 'Midnight in Paris', 'KEVIN MORE', and 'SUBTITLED TRAILERS!'. Below the video player, there is text stating 'The UK leads the world in accessible cinema!' and 'Most popular cinemas now have facilities to screen the latest films with subtitles & audio description for people with hearing or sight loss.' There are also social media icons for Twitter and Facebook, and a section for 'Never miss a subtitled movie!' with a 'CLICK HERE' link. At the bottom, there are logos for sponsors like 'The UK Film Industry' and 'The National Lottery', and a section for 'national schools film week 200 FREE subtitled shows!'.

אתר אנגלי המפרסם באינטרנט סרטים עם כיתוביות לאנשים עם קשיים בשמיעה

ישיבה נגישים, להופעות נגישות) מופיע באתר:
www.officiallondontheatre.co.uk/access
לא רק בבריטניה אלא גם במדינות רבות אחרות
ובתוכן ארה"ב, אוסטרליה ועוד, הרבה בתי קולנוע,
תיאטראות, סרטים והצגות נגישים לאנשים עם
מוגבלות, בעיקר מוגבלות בניידות, בשמיעה או
בראייה.

נגישות - רכישת כרטיסים

כדי ללכת לקולנוע צריך בדרך כלל לרכוש
כרטיסים. שיטה נוחה לרכישת כרטיסים במקומות
ישיבה נגישים ומתאימים היא עוד היבט של נגישות
בנוחות שיש להתחשב בו. ההחלטה ללכת לסרט
בקולנוע מתקבלת לעתים קרובות ברגע האחרון
ללא הזמנת כרטיסים מראש. גם כאשר התקנות
יחייבו שמירת כרטיסים לאנשים עם מוגבלות
עד למועד הקרוב להקרנת הסרט, חשוב שתהיה
דרך נוחה לרכישת הכרטיסים למקומות הנגישים,
וכמובן הכרחי לפרסם איך ניתן לרכוש את
הכרטיסים האלה.

נגישות השירות - שיפורים

כמו בתחום הפיזי כך גם בתחום השירות החוק
ותקנות נגישות השירות הם כלליים ומחייבים
במינימום ההכרחי. כדי לתת בפועל מענה נגיש
לציבור הלקוחות עם מוגבלות חשוב **לבצע בכל
פעם חשיבה מחדש לבחינת שיפורים באופן
מתן השירות** לאורחי בתי הקולנוע על בסיס נתוני
המקום והניסיון הנרכש. נקודת המוצא צריכה
להיות יחס של התחשבות מתוך כבוד לאורחי בית
הקולנוע וביניהם גם אנשים עם מוגבלות.
שירות מתחשב ומכובד אינו תמיד מובן מאליו
בישראל. התאמת ההנגשה ושיפור השירות הנגיש
ביוזמת נותני השירות, בהתבסס על הניסיון
המצטבר, תשפר את איכות השירות והחוויה של
ביקור בבתי קולנוע לכלל הציבור ומכיוון שיהיה
יותר כיף ללכת לקולנוע סביר מאד שיגיעו גם יותר
מבקרים.

הרלוונטיות התרבותית של עולם הקולנוע - תכנים

אנשים עם מוגבלות הם קודם כל בני אדם וכמו
לכל האנשים יש להם יכולות, רצונות, רגשות והם
מנהלים את חייהם בהתאם לכישוריהם ויכולותיהם
ובהתאם להזדמנויות שמתאפשרות בסביבה
הפיזית והחברתית שלהם. המוגבלות אינה מגדירה

מוגבלות יוכל למצוא ולקבל את המידע החשוב
עבורו/ה הן על נתוני הנגישות הפיזית של בית
הקולנוע והן על נתוני הנגישות לצפייה בסרט
הספציפי המוקרן.

נראה שהבריטים כבר הבינו את החשיבות העסקית
והחברתית של פתיחת האפשרות וההזדמנות
ליהנות מנגישות עולם הקולנוע והתיאטרון גם
עבור אנשים עם קושי או מוגבלות ואת החשיבות
של פרסום המידע על נתוני הנגישות.

רוב בתי הקולנוע המרכזיים בבריטניה מפרסמים
באינטרנט ובמקומות נוספים שהם מקרינים
סרטים נגישים לאנשים עם מוגבלות שמיעה או
ראייה. הסרטים, גם החדשים ביותר, מוקרנים
עם כתוביות באנגלית ועם תיאור קולי. רשימת
הסרטים, בתי הקולנוע ועדכונים ישירים למעוניינים
אפשר למצוא באתר www.yourlocalcinema.com
now.showing.html הפועל במימון תעשיית הסרטים
הבריטית (UK Film Industry) תחת הכותרת:
"It's the accessible cinema experience: SEE the
dialogue! HEAR the action!."

רשתות של בתי קולנוע בלונדון מספקות מידע
מפורט באינטרנט על נגישות לאנשים עם
מוגבלות בניידות (בכיסא גלגלים או עם מוגבלות/
קושי בהליכה), לאנשים עם ליקויי שמיעה,
לאנשים עם ליקויי ראייה ולעתים גם לאנשים
עם מוגבלויות אחרות כגון מוגבלות קוגניטיבית
והקרנות המותאמות עבור אנשים עם אוטיזם.
לא בכל בתי הקולנוע או הרשתות יש נגישות
לאנשים עם כל סוגי המוגבלויות. קישור למידע זה
אפשר למצוא באתר: [www.visitlondon.com/
events/cinema/accessible-cinema-in-london](http://www.visitlondon.com/events/cinema/accessible-cinema-in-london)
באתרים אלה ואחרים, נוסף למידע על נגישות,
מופיע לרוב גם הסבר לאנשים עם מוגבלות
איך לרכוש כרטיסים למקומות הישיבה
המתאימים ואיך ניתן לקבל מידע נוסף על
נגישות בבית קולנוע ספציפי לפי צרכים אישיים.

חלק מהופעות התיאטרון בלונדון (קומדיות,
הצגות מוסיקליות, אופרה, דרמה ועוד) מונגשות
לאנשים עם קושי בשמיעה או בראייה ע"י תיאור
קולי, שפת סימנים או כתוביות. חוברת מידע על
נגישות לתיאטראות ניתן לקבל חינם בפורמטים
שונים: דפוס רגיל, דפוס מוגדל, כתב ברייל,
קלטת (audio tape). מידע מפורט על הנגישות
בתיאטראות השונים, על ההופעות המונגשות
וכיצד ניתן לרכוש כרטיסים מתאימים (למקומות

לא מדובר בסרטים המתמקדים באופן ספציפי באנשים עם מוגבלות או בבעיות מסוימות הקשורות דווקא אליהם. כוונתי לסרטים שבהם אנשים עם מוגבלות הם חלק מהדמויות בסרט, לאו דווקא הדמויות הראשיות, והם מופיעים ומוצגים באופן מציאותי כחלק מכלל החברה, כחלק מהסיפור שמספר הסרט. סרטים שבהם המוגבלות מוצגת כחלק בלתי נפרד מהחיים של כולנו, הן בהיבט ההתמודדות האישית היומיומית והן בהיבט ההתמודדות הקשה לעתים בסביבה פיזית וחברתית לא נגישה, וגם במקומות ובמצבים שהסביבה הפיזית ו/או החברתית כן נגישה.

סרטים שבהם יוצגו אנשים עם מוגבלות בראש וראשונה כבני אדם ולא רק כיצורים "מוזרים", "אחרים", יוצאי דופן שיש להם לכאורה "צרכים מיוחדים" (לכל אדם יש כאלה), שחסרות להם יכולות מסוימות (לכל אדם יש כאלה) או שיש להם יכולות יוצאות דופן (לכל אדם יש כאלה), יאפשרו לעולם הקולנוע למנף ולקדם באופן אמין ומציאותי את השינוי התרבותי החיובי המתרחש במדינות מתקדמות בעולם. הם יהפכו את עולם הקולנוע ואת הסרטים עצמם ליותר רלוונטיים וקרובים לתרבות העכשווית, לגישות חברתיות עכשוויות ולליבם ומחשבותיהם של אנשים רבים וביניהם גם אנשים עם מוגבלות.

יוצרים עם מוגבלות בעולם הקולנוע, האמנות והתרבות

וכמובן יש חשיבות רבה לשילוב של יוצרים עם מוגבלות בעולם הקולנוע ובכלל עולם האמנות והתרבות. יצירת האפשרות וההזדמנות לשילוב של אמנים ויוצרים עם מוגבלות בעולם הקולנוע על כל היבטיו הכרחיים ליצירת חברה שוויונית שיש בה גם אנשים עם מוגבלות, כפי שצריך להיות וכפי שאני מקווה יהיה המובן מאליו בעתיד הקרוב. ככל שהסביבה הפיזית והחברתית תהיה נגישה ותאפשר יותר, כך יהיה גם יותר מובן מאליו בחיי היומיום של כולנו שאנשים עם מוגבלות הם חלק מכלל החברה, כפי שניתן לראות במדינות מפותחות המבצעות בפועל נגישות סביבתית וחברתית.

ומבחינת עולם הקולנוע, האמנות והתרבות, השתתפות של אנשים עם מוגבלות כיוצרים, כנוכחים ושותפים בתכנים וכקהל, ביחד עם טכנולוגיה שמתקדמת כל הזמן, בודאי יובילו להתפתחויות והפתעות לא צפויות.

אותם אלא אם החברה, או הם עצמם, בוחרים להגדיר את עצמם על-פי המוגבלות שלהם. רוב האנשים עם מוגבלות הם אנשים רגילים בכל המובנים, הם אינם מסכנים ואינם גיבורי על, אלא אם כן החברה, כולל הקולנוע, מציגים אותם ככאלה. יחד עם זה למוגבלות יש לעתים קרובות השפעה רבה מאד על אופן התנהלות חייהם של אנשים עם מוגבלות ושל האנשים הקרובים אליהם, בני משפחה וחברים, הן מסיבות הקשורות ללקות/מוגבלות עצמה והן עקב היעדר נגישות, הדרה חברתית או גישות מפלות ע"י החברה, גישות המבוססות במידה רבה על סטיגמות ודעות קדומות.

אנשים רבים בחברתנו מכירים ופוגשים בחיי היומיום גם אנשים עם מוגבלות בתוך משפחתם, בין חברים, בין עמיתים לעבודה. החברה שלנו מציעה לכולנו ידע רפואי וטכנולוגי מתקדם ומשאבים רפואיים וטכנולוגיים שיכולים לאפשר חיים ארוכים גם לאנשים עם מוגבלות, לפעמים גם עם מוגבלות קשה. איכות החיים, שביעות הרצון מהחיים, האפשרות לבטא ולפתח יכולות קיימות תלויות לעתים קרובות בתנאי סביבה, היערכות הסביבה והיחס החברתי. זה נכון לכולנו, אנשים עם וללא מוגבלות. רק קולנוע שתכניו משקפים עובדות אלה יכול להיות קולנוע רלוונטי לחברה ולתרבות.

מוגבלות אינה נכס בלעדי של אנשים עם מוגבלות, היא יכולה לקרות לכל אחד, לכן היא לפעמים מאיימת אבל מאותה סיבה גם חשוב "להסתכל לה בעיניים", באופן מציאותי, וליצור סביבה פיזית וחברתית שתכיל בתוכה באופן שוויוני ומכובד גם אנשים עם מוגבלות.

אחד התפקידים של עולם הקולנוע, ולא רק מבחינה מוסרית (שחשובה בפני עצמה), צריך להיות הכרה בעובדה שמוגבלות/נכות היא חלק מהמצב האנושי, ושבמקום להוציא אנשים עם מוגבלות לשולי החברה יש "להרחיב את המטרייה" של מי שנחשבים כחלק אינטגרלי מהחברה.

בעולם קולנוע רלוונטי לתרבות העכשווית נדרשת הפקה והקרנה של סרטים שהתכנים שלהם מייצגים ומשקפים באופן מציאותי גם את חייהם ועולמם של אנשים עם סוגים שונים של מוגבלות, בתוך כלל החברה וכחלק ממנה, ובאותה רמה ודרגה של פירוט ורגישות לפרטים הקטנים של החיים וחיי היומיום כמו בייצוג של אנשים אחרים בחברה.